

voj bio bi prvi korak u formalizaciji „povratničke“ politike. A veći interes radno aktivnih stranaca za Hrvatskom još ćemo, nažalost, pričekati zbog nezahvalne pozicije koju imamo kao zemlja EU: granicom smo u njoj, ali standardom nismo – zaključuje Strmota.

**P**rof. dr. sc. Nenad Pokos s Instituta Ivo Pilar smatra da broj od 4,784 milijuna stanovnika Hrvatske iz popisa 1991. nije precizan jer je u njega uključeno 285 tisuća osoba koje su tada boravile u inozemstvu. Bez njih bi tada Hrvatska, prema kriteriju uobičajenog rezidencijalnog (boravećeg) stanovništva, imala oko 4,5 milijuna ljudi. Iako se, kaže, popis 2001. trebao provesti prema toj metodologiji, unatoč međunarodnim popisnim preporukama, u ukupan broj stanovnika Hrvatske uvršteno je 226 tisuća stanovnika s trajnim boravkom u inozemstvu. Bez njih bi 2001. broj stanovnika Hrvatske bio 4,2 milijuna kao posljedica prirodnog pada od 50 tisuća te negativne migracijske bilance od oko 250 tisuća stanovnika.

**Prema posljednjem popisu iz 2011., imali smo 4,285 milijuna stanovnika**, što bi značilo da je između 2001. i 2011. broj rezidencijalnog stanovništva čak povećan, što je, dodaje Pokos, teško prihvatljivo, to više što je između tih dvaju popisa prirodnim putem izgubljeno više od 95 tisuća stanovnika. U tom razdoblju službeno smo imali, dodaje, 71 tisuću više doseljenih od iseljenih, što nije dovoljno ni da se nadoknadi prirodni pad, a kamoli poveća broj stanovništva. Uz to, i tada i danas mnogi iseljeni nisu odjavljivali prebivalište, a zabilježeno je mnogo fikтивnih doseljenika, ponajprije iz BiH i Srbije, koji su time stjecali pravo na neke socijalne beneficije, upis u registar birača, obnovu kuće...

- Tako je i popisom 2011. u ukupan broj stanovnika uključen stanovnik osoba s boravištem u inozemstvu.

Pretpostavimo li da je 2011. stvaran ukupan broj stanovnika bio oko 4,2 milijuna, a da je prema egzaktnim podacima između 2011. i 2020. samo prirodnim putem izgubljena 141 tisuća stanovnika, dolazi se, i bez podataka o negativnoj migracijskoj bilanci,

## **Marin Strmota: Velike povratke u Hrvatsku ne očekujem u nekom bližem razdoblju, jer nakon pandemije možemo očekivati gospodarski oporavak snažnih europskih ekonomija i ponovno „usisavanje“ radne snage iz Hrvatske**

do približno 4,047 milijuna stanovnika, kolika je procjena DZS-a za 2020. godinu. Pridoda li se tome i negativna migracijska bilanca koja iznosi najmanje 250 tisuća stanovnika, dolazimo do oko 3,8 milijuna stanovnika s uobičajenim boravištem u Hrvatskoj – smatra Pokos.

Pokos očekuje u idućim godinama daljnji pad broja rođenih jer u životnu dob stariju od 25 godina ulaze sve malobrojnije generacije rođene u drugoj polovini 1990-ih, a koje su dodatno pogođene masovnim iseljavanjem posljednjih godina.

- Podatci njemačke statistike pokazuju da se 2019. u tu zemlju doselilo najviše hrvatskih državljana u dobi između 20 i 24 godine života. Ostali razlozi vezani su uz pandemiju i potrese, što je pridonijelo ekonomskoj nesigurnosti, manjem broju sklopljenih brakova i partnerskih veza među mladima. Možemo očekivati i porast broja umrlih zbog ulaska baby boom generacija u 70-e godine života, čime postaju izloženije većem riziku od smrti nego mlade generacije. Na povećanu smrtnost utjecat će i loša prevencija te neotkrivanje bolesti (najčešće karcinoma) u ranoj fazi, a povezano s epidemiološkim mjerama te strahom od odlaska liječniku zbog pandemije – smatra Pokos.

**I za dobnu strukturu stanovništva Hrvatske**, prema kojoj smo u 2020. imali 774.817 djece i mladih do 19 godina, 862.958 starijih 65 i više godina, 1,004 milijuna stanovnika od 20 do 39 godina, te 1,405 milijuna stanovnika od 40 do 64 godine, kaže da je vjerojatno nepovoljnija od procjene DZS-a jer osim dugotrajnog smanjenja nataliteta i produljenja života, na

nju uvelike utječe sve mlada dobná struktura odseljenih, a za što DZS pri svojim procjenama ne raspolaže relevantnim podacima.

- Prema njemačkoj statistici, koja je znatno preciznija od naše, prosječna starost doseljenih hrvatskih državljana 2010. iznosila je 35,2 godine, a 2019. smanjena je na 31,9 godina, što je znatno mlada prosječna starost od ukupnog stanovništva Hrvatske, koja iznosi oko 44 godine. Indikativan je i porast udjela najmlađih odseljenih stanovnika, pa su tako 2010. među svim doseljenim hrvatskim državljanima u Njemačku oni u dobi između 0 i 19 godina činili 6,1 posto, a 2019. već 20,5 posto svih doseljenih. Pretpostavka je da su i među odseljenima u druge države, mlade osobe zastupljenije nego prijašnjih godina – govori Pokos.

**N**a pitanje kako će se veliki pad rođenih i gubitak školske djece odraziti na obrazovni sustav, uzvraća:

- Prije 30-ak godina, točnije 1989. ni jedno dijete nije se rodilo u 2208 naselja odnosno 33 posto svih naselja u Hrvatskoj. A 2019. taj je udio povećan na čak 43,1 posto svih naselja odnosno u čak 2915 naselja nije se začuo plač novorođenog djeteta. Doda li se tome broju i 1217 naselja u kojima je rođeno samo jedno dijete, dolazi se do udjela od 61,2 posto naselja za koja se može očekivati da će za dva-tri desetljeća sasvim opustjeti. Razmatrajući broj naselja s najvećim brojem živorođene djece, 1989. rodilo se u 108 naselja više od 50 djece, a u 214 naselja između 20 i 50 djece. Podatci za 2019. znatno su porazniji te je više od 50 živorođenih zabilježeno samo u 64 naselja, a između 20 i 50 djece u 150 naselja. Ti podatci upućuju na to da će se uskoro morati zatvoriti osnovne škole u mnogim naseljima, zbog čega će brojni zaposlenici ostati bez radnih mjesta – ističe Pokos.

I Pokos smatra da Hrvatska mora hitno donijeti migracijsku strategiju kako se migracijski procesi ne bi prepuštali daljnjoj stihiji.

- U interesu nam na prvom mjestu mora biti povratak mladih iseljenika te potomaka nekadašnjih iseljenika čija je integracija lakša i jeftinija nego kod stranih doseljenika – zaključuje Pokos.